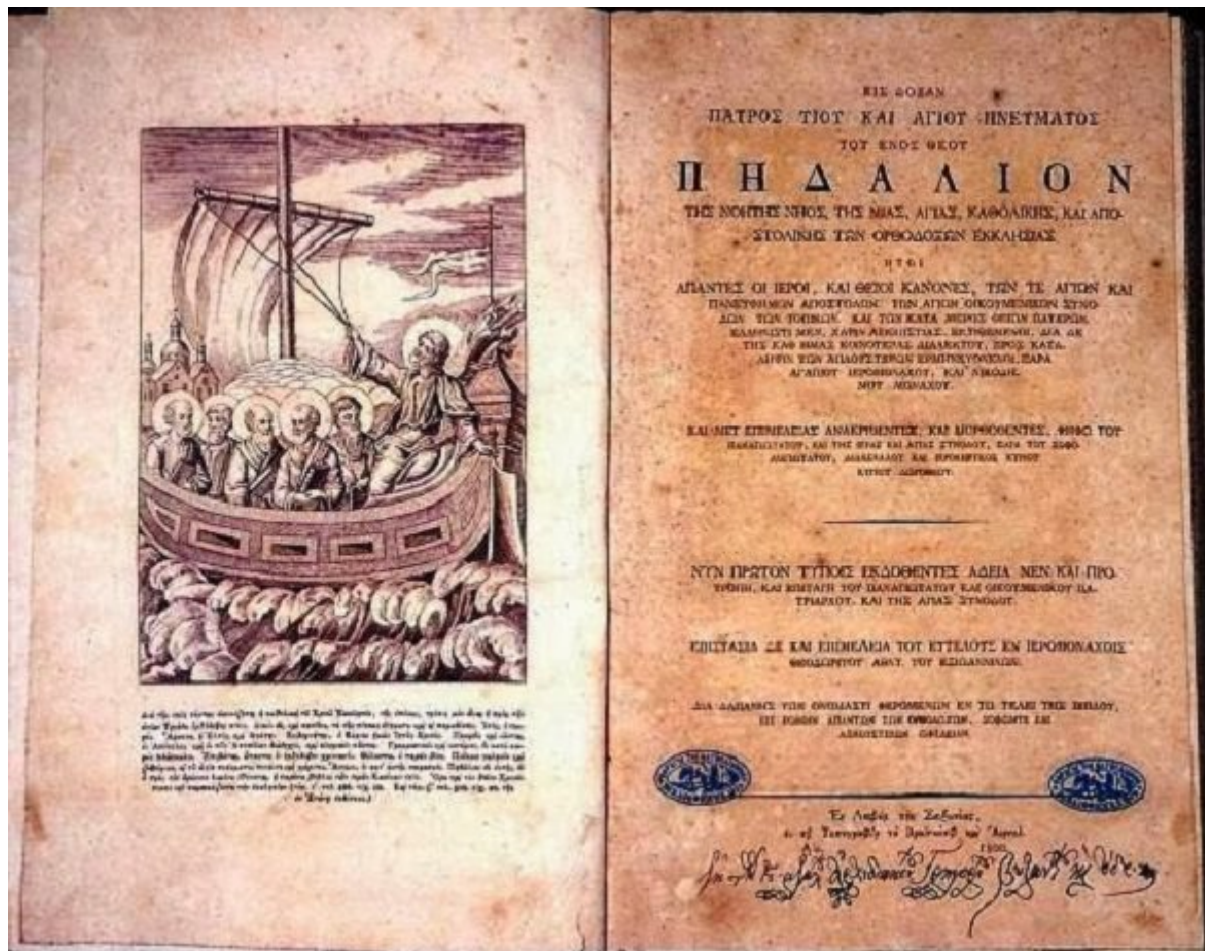

Ακρίβεια και Οικονομία μέσα από μία ολιστική θεώρηση των ιερών κανόνων (Αρχιμανδρίτης Παύλος Αλεξάς, Ιεροκήρυξ Ιεράς Μητροπόλεως Πειραιώς)

/ Πεμπτουσία

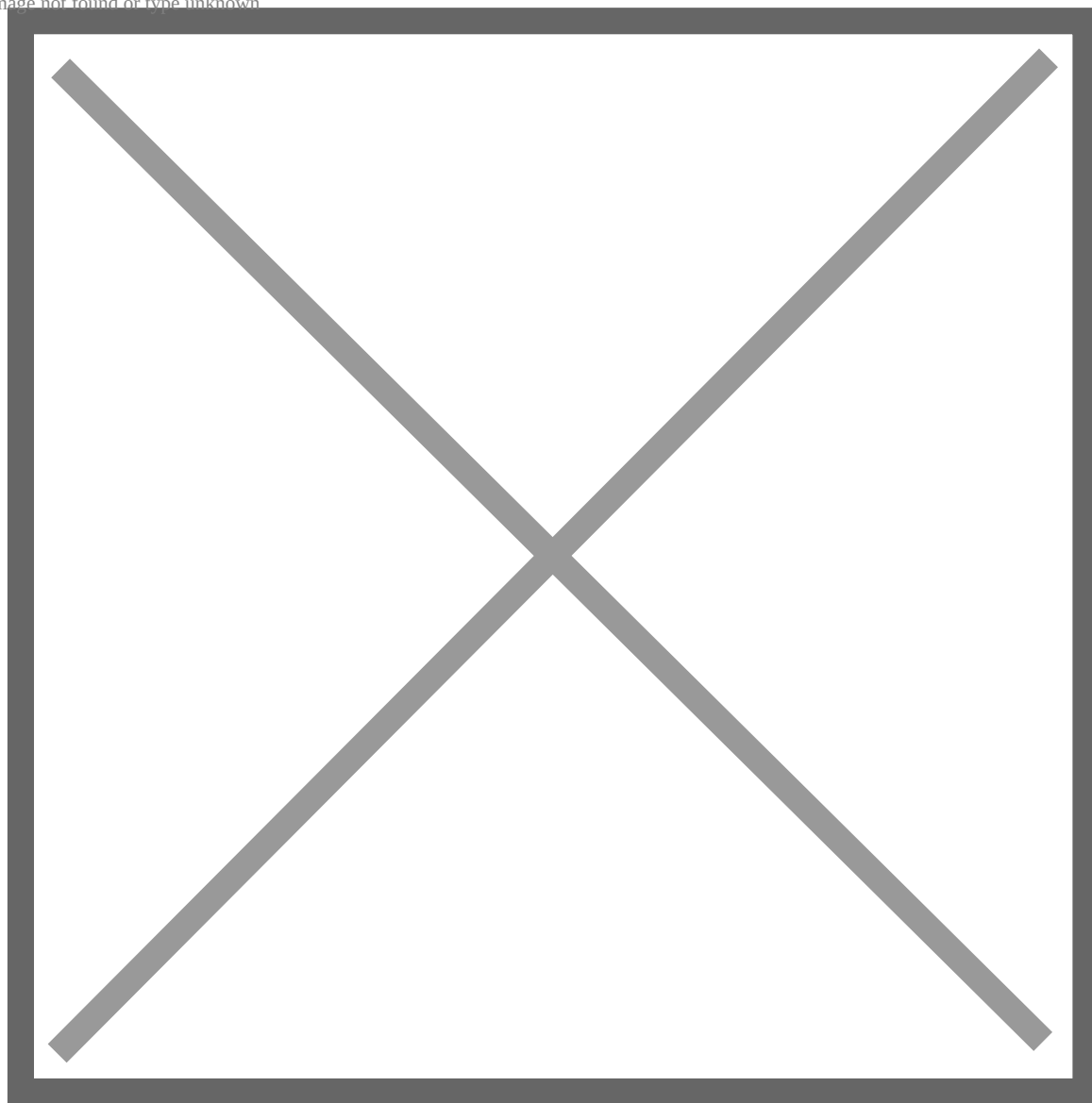
Μήπως ήδη αυτοί οι ίδιοι οι ι. κανόνες είναι η οικονομία της εκκλησίας; Αυτή ταύτη η σάρκωση του Θεού Λόγου, δεν είναι οικονομία;

Αλλά ας δεχθούμε το δεδομένο σήμερα, άλλο ακρίβεια και άλλο οικονομία. Και οι δύο θέσεις έχουν τους υποστηρικτές τους. Οι «αυστηροί» και οι «συγκαταβατικοί». Η τιτλοφορία των ι. κανόνων, υπό του αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου, ως «πηδάλιον της νοητής νηός», νομίζω ότι εκφράζει κατά τον καλύτερο τρόπο αυτό που είναι οι ιεροί κανόνες, δηλαδή το μέσον, το όργανο, ο τρόπος, που η Εκκλησία, συνειδητά και εν πλήρη αποδοχή αυτών (των ι. Κανόνων), κάνει χρήση ευέλικτων κινήσεων του πηδαλίου, για να αποφύγει τους

πνευματικούς ή άλλους σκοπέλους στην πορεία της προς τον λιμένα της σωτηρίας.

Οι ιεροί κανόνες είναι η πρακτική έκφραση του δόγματος, της πίστεως της εκκλησίας, και ως τέτοια μπορεί να θεωρηθεί, διότι σε διαφορετική περίπτωση το δόγμα εξοβελίζεται στη σφαίρα του μεταφυσικού του απρόσιτου, του αμέθεκτου, τότε οι άκτιστες ενέργειες θα ήταν ανενεργές. Αλλά το δόγμα δεν είναι μόνο για να πιστεύεται, και ουδέν πλέον, είναι για να βιώνεται και να εκφράζεται δι' έργων και λόγων, θεωρητικά και πρακτικά, «πιστεύοντες εν αγάπη και αγαπώντας εν αληθεία». Έτσι και η λογική θεώρηση των ι. κανόνων ως πρακτική έκφρασις του δόγματος είναι αντικείμενο πίστεως και αποδοχής από τους ανήκοντας στην ορθόδοξη εκκλησία. Οι ι. κανόνες δεν απέχουν από το δόγμα, ούτε βρίσκονται πλησίον αυτού, έστω και πολύ κοντά, αλλά συνυπάρχουν, αλληλοπεριχωρούνται, ως ενιαία ιερό μέγεθος, οδηγούσα και αποκαλύπτουσα την αλήθεια και προσφέρουσα ύδωρ ζωής αιωνίου.

Image not found or type unknown

Άλλο θέμα σχετικά με τους ι. κανόνες είναι η θεώρηση, ή η διάκριση αυτών σε δογματικούς, σε διοικητικούς, σε υποχρεωτικούς, σε προαιρετικούς, κ.α. Αν σκεφθούμε ότι η ζωή, η φύση, και η κοινωνία της αγίας Τριάδος είναι «απλή», όπως και η ζωή της εκκλησίας εν Χριστώ και αγίω Πνεύματι είναι «απλή», χωρίς συνθέσεις και αντιθέσεις και διαφοροποιήσεις, όπως άλλωστε συμβαίνει σε κάθε τι στο Θεό και την εκκλησία Του, τότε προς τι η θεώρηση των ι. κανόνων σε πολυπλοκότητα; Άλλοτε συστέλλοντας και άλλωτε διαστέλλοντας αυτούς, ερμηνεύοντας αυτούς, άλλοτε εν αυστηρότητι, και άλλοτε εν χαλαρότητι;

Οι υποστηρικτές αμφοτέρων των θέσεων έχουν ισχυρά επιχειρήματα, και υποστηρίζουν μετά πάθους τις θέσεις των, σε κάθε περίπτωση όμως, πιστεύοντας και αποδεχόμενοι ότι σκοπός της αγίας Γραφής, των ι. κανόνων και γενικώς της ι. Παραδόσεως είναι «να γνωρίσωμεν τον μόνον αληθινόν Θεόν και ον απέστηλεν Ιησούν Χριστόν». Δεν μας επιτρέπεται να αποκλείουμε από τις ράγες που χάραξαν οι απόστολοι και οι πατέρες, ή να βγούμε από το ασφαλές μονοπάτι που διάβηκαν εκείνοι, διότι η εκτροπή από την πορεία εκείνων είναι επισφαλής και επιζήμια, θέτοντας εν αμφιβόλω τη σωτηρία της αθάνατης ψυχής μας.

Και αν αποδεχθούμε την οικονομία, όπως αυτή θεωρείται γενικώς στον εκκλησιαστικό χώρο, ποιος είναι αυτός που θα ερμηνεύσει το «πνεύμα» του κανόνος, ή διαφορετικά, πως σ' ένα ι. κανόνα πρέπει να μένουμε πιστώς προσκολλημένοι στο γράμμα αυτού; Και σε άλλον όχι; Ποιο θα είναι το όργανο ή το κριτήριο που θα εκτρέψει την ομαλή πορεία που ήδη έχει χαραχθεί και καθαγιασθεί υπό των αγίων πατέρων; Και αν συμβεί αυτό προτείνοντας «τη βούληση του νομοθέτη», ποιος θα μας πει ποια είναι αυτή η βούληση, όταν δεν είναι ένας αυτός που καθιέρωσε τον/τους κανόνα/ες, αλλά πλέον του ενός, δηλαδή πολλοί, δηλαδή Σύνοδος; Ποια είναι η βούληση του υποτιθέμενου (φανταστικού) νομοθέτη εν προκειμένω, επί πολλών προσώπων; Εισήλθε ο «νομοθέτης» στον νού ενός εκάστου των συνοδικών μελών και διέκρινε απόλυτη ταυτότητα σκέψεων μεταξύ των;

Οι πατέρες οδηγήθηκαν και κατέληξαν στη διατύπωση του/των κανόνος/ων κινούμενοι – ορμώμενοι από διαφορετικές παραστάσεις, εμπειρίες, συναισθήματα, απόψεις, και όμως κατέληξαν, υπό του ενός αγίου Πνεύματος εμπνεόμενοι και καθοδηγούμενοι, σε ενότητα αποφάσεων, ως αναφορά στη διαποίμανση της εκκλησίας και του τρόπου αντιμετώπισης των αναφυομένων προβλημάτων που την απασχολούν. Έτσι δεν μπορούμε να πούμε τι ήθελε να πει ο «νομοθέτης», ούτε ποιο είναι το «πνεύμα» του κανόνος, διότι δεν γνωρίζουμε τι είχε στο μυαλό του ο κάθε ένας από τους πατέρες, πόσο μάλλον όταν ένας κανόνας έχει επικυρωθεί ή συμπληρωθεί και από επόμενες συνόδους, τότε θα πρέπει να αναζητήσουμε το

θέλημα και των πρώτων, και των μετ' έπειτα πατέρων στο τι εννοούσαν κάθε φορά, κάθε ένας από αυτούς. Επομένως πρέπει να ελεγχθεί η άποψη «αυτό εννοούν οι πατέρες ή εκείνο», αυτό που θέλουν να πούν το λένε επακριβώς στους περιβεβλημένους με αιώνιο κύρος ι. κανόνες, έστω και αν αναστέλεται προσωρινά η ισχύς αυτών, δηλαδή αυτό που λέμε οικονομία, πράγμα που δεν πρέπει να μας δημιουργεί ιδιαίτερη ευφορία.

Όταν κάποιος παθαίνει γάγγραινα, η σωτηρία του έγκειται στην απώλεια μέλους του σώματός του, το ότι σώζεται ο άνθρωπος μας χαροποιεί, αλλά δεν μπορούμε να είμαστε ενθουσιασμένοι για την απώλεια του ανθρώπινου μέλους.

Διότι τι άλλο μείζον τούτου; Όταν αυτός ο ίδιος ο Κύριος έκανε χρήση οικονομίας «και έκλινε ουρανούς και κατέβη», βεβαίως πρόκειται για άκρα οικονομία, άκρα ταπείνωση, άκρα συγκατάβαση, πλην όμως, το ότι «υποχρεώσαμε» τον Θεό να πράξει τούτο, μας κάνει ευτυχείς και υπερήφανους; Πως λοιπόν θα νιώσουμε ευτυχία και χαρά όταν κάνουμε χρήση οικονομίας, αυτό τούτο το γεγονός πρέπει να μας θλίβει, έχοντας πάντα τους οφθαλμούς στραμμένους στην επαναφορά της τάξεως, της ακρίβειας.

Το κύρος των ι. κανόνων είναι απόλυτα περιβεβλημένο με θεία ισχύ γιατί οι ι. κανόνες έγιναν με την έμπνευση αυτού του αγίου Πνεύματος. Είναι έργο δικό Του. Έτσι οι ι. κανόνες μαζί με την αγία Γραφή αποτελούν τους δύο πνεύμονες της Εκκλησίας, τους οποίους οι χριστιανοί, όχι μόνο πρέπει να ευλαβούνται και να σέβονται, αλλά να ζούν και να αναπνέουν με αυτούς.

Η τήρηση των ι. κανόνων δεν είναι προαιρετική, ούτε πρόκειται για «σημείο αναφοράς στην τελειότητα προς την οποία πρέπει να τείνουμε», είναι υποχρεωτική, και όταν αυτό δεν συμβαίνει θα πρέπει να είμαστε εν μετανοία και εξομολογήσει, και βιαστικά να φροντίζουμε να επανέλθουμε στην ακρίβεια της ορθοδοξίας και ορθοπραξίας, χωρίς να σημαίνει ότι αυτά τα δύο, βιούμενα ή εξεταζόμενα, είναι χωριστά. Διότι με την άμβλυνση που επήλθε στη πνευματική ζωή των χριστιανών, οι κανόνες έχουν απορροφηθεί από την οικονομία και η οικονομία έχει γίνει κανόνας, σαν ένα είδος «κανονικού Μονοφυσιτισμού»!!!

Οι «ι. Κανόνες» δεν «τιμωρούν», αλλά μάλλον «κανονίζουν» την απόκλιση από την ορθοδοξία και ορθοπραξία, δεν αμνηστεύεται το αμάρτημα, αλλά «κανονίζεται» δεόντως κατά τα προβλεπόμενα υπ' αυτών.

Γενικά μπορούμε να πούμε ότι η εκκλησία (θετικά ή αρνητικά), έγινε «Βιβλική», κρίνει την αγία Γραφή, και η αγία Γραφή κρίνει την εκκλησία, και αμφότερες κρίνουν και κρίνονται υπό των ι. Κανόνων, εφ' όσον γέννημα της εκκλησίας είναι η αγία Γραφή και οι ι. Κανόνες κρινόμενες υπό της εκκλησίας, και αυτή υπ' αμφοτέρων.